

Συστήματα αξιολόγησης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στην Ευρώπη

*Γιώργος Ψαχαρόπουλος**

I. Εισαγωγή

Η μελέτη αυτή καταγράφει τις επικρατούσες τάσεις στην Ευρώπη αναφορικά με την αξιολόγηση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η παρουσίαση των ευρημάτων γίνεται σχετικά με:

- την ύπαρξη ή μη αξιολόγησης,
- τα κριτήρια της αξιολόγησης,
- το βαθμό μεταφοράς των εξουσιών από το κράτος προς την τοπική αυτοδιοίκηση,
- το βαθμό διοικητικής-οργανωτικής αυτονομίας των σχολικών μονάδων,
- το βαθμό εκπαιδευτικής-παιδαγωγικής αυτονομίας των σχολικών μονάδων,
- το βαθμό απολογισμικότητας των σχολικών μονάδων προς την κοινωνία σε σχέση με την εκπαιδευτική τους απόδοση,
- το βαθμό συμμετοχής κοινωνικών φορέων (όπως π.χ. των γονέων) στα εκπαιδευτικά δρώμενα, και
- τις συνέπειες που επιφέρει η αξιολόγηση στην καριέρα του εκπαιδευτικού.

II. Τα Συστήματα

I. Αγγλία. Η Αγγλία διαθέτει μια διασπασμένη οργάνωση του εκπαιδευτικού της συστήματος, που βασίζεται σε αποκεντρωμένες εκπαιδευτικές (Macs, Ver Eecke & Zaman 1999: 98). Ο Νόμος του 1988 για την Εκπαίδευση εισήγαγε την αυτοδιαχείριση των σχολείων και την απολογισμικότητά τους στην τοπική κοινωνία, θεσμοθέτησε σύστημα εθνικής αξιολόγησης και καλλιέργησε τις συνθήκες για εγγραφή σε σχολεία γονικής προτίμησης.

Οι Νόμοι του 1992 και 1996 δημιούργησαν σύστημα ανεξάρτητων σχολι-

* Εγκριτικές στον κ. Αριστοτέλη Σταμούλα για την ερευνητική του συνεισφορά.

κών επιθεωρήσεων και καθιέρωσαν τη δημοσιοποίηση δεικτών εκπαιδευτικής επίδοσης.

Το γενικότερο πλαίσιο της εκπαιδευτικής πολιτικής προβλέπει, επιπροσθέτως, μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής των γονέων, συμπεριλαμβανομένης της λεπτομερούς πληροφόρησής τους σχετικά με το εκπαιδευτικό κύρος, το πρόγραμμα, τη διοικητική οργάνωση και τις παιδαγωγικές μεθόδους του σχολείου. Επίσης, προβλέπεται μεγαλύτερη αυτονομία των σχολείων και ενίσχυση της απολογισμικότητας (*accountability*) των εκπαιδευτικών για το διδακτικό έργο τους (Παλαιοκρασάς, Δημητρόπουλος, Κωστάκη, Βρετάκου 1997: 126). Η αξιολόγηση γίνεται σε δύο επίπεδα:

(α) Η εξωτερική αξιολόγηση διενεργείται αρχικά από το *Office for Standards in Education* (OFSTED), που αποτελεί ανεξάρτητη – μη Υπουργική αρχή. Το OFSTED αποτιμά¹:

- την πρόοδο της μαθητικής επίδοσης,
- το περιεχόμενο των σχολικών προγραμμάτων,
- τη διοικητική λειτουργία των σχολείων, και
- την επάρκεια του διδακτικού-εποπτικού προσωπικού.

Το έργο του OFSTED υποστηρίζεται από τις Τοπικές Εκπαιδευτικές Αρχές (*Local Education Authorities – LEA's*).

(β) Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στην εκ των έσω βελτίωση των σχολείων και στη χρήση μηχανισμών εσωτερικής αποτίμησης των στόχων που θέτουν και της συνολικότερης απόδοσης που παρουσιάζουν (Solomon 1997: 129). Υπεύθυνος σχεδιασμού της εσωτερικής αξιολόγησης είναι ο διευθυντής του σχολείου, που συχνά δέχεται τη βοήθεια του διοικητικού προσωπικού. Κύριο αντικείμενο αυτού του είδους της αξιολόγησης, της οποίας η αποτελεσματικότητα κρίνεται κάθε φορά από το OFSTED, είναι η απόδοση του εκπαιδευτικού και συγκεκριμένα:

- Οι διδασκαλικοί σκοποί που θέτει.
- Οι παιδαγωγικές μέθοδοι που εφαρμόζει.
- Η επιστημονική του κατάρτιση πάνω στο διδασκόμενο αντικείμενο.
- Η συμπεριφορά του απέναντι στους μαθητές κατά τη διάρκεια του μαθήματος.
- Η αποτελεσματική εκ μέρους του χρήση των διδακτικών μέσων που του παρέχονται.

Με την εσωτερική αξιολόγηση, που είναι συμπληρωματική της εξωτερι-

κής, αποτιμάται η συνολική λειτουργία του σχολείου και συλλέγονται πληροφορίες σχετικά με τη δουλειά του εκπαιδευτικού. Συμπεριλαμβάνεται συνέντευξη με τον αξιολογητή και καθορισμός των μελλοντικών στόχων του εκπαιδευτικού. Στην τελική φάση, διερευνώνται πιθανές επιμορφωτικές δραστηριότητες συμβουλευτικής και στήριξης του εκπαιδευτικού, και ορίζεται επόμενη συνάντηση (follow up) για έλεγχο της προόδου των διαδικασιών (Boyd 2000-2001: 3, 29). Αναπόσπαστο μέρος της εσωτερικής αξιολόγησης είναι το *Σχέδιο Βελτίωσης του Σχολείου*, που συντάσσεται στη βάση των ευρημάτων της².

Τα αποτελέσματα των συνολικών αξιολογήσεων των σχολείων δημοσιοποιούνται ακόμα και στο Internet για την ευκολότερη ενημέρωση του κοινού.

2. Γαλλία. Η Γαλλία διαθέτει ένα εκπαιδευτικό σύστημα που παραμένει συγκεντρωτικό παρά τις πρόσφατες μεταρρυθμίσεις. Ο Νόμος του 1989 καθιστά τα σχολεία αυτοδύναμα στη ρύθμιση παιδαγωγικών θεμάτων και στη χρήση εργαλείων αυτοαξιολόγησης. Ο Νόμος του 1993 εδραιώνει περαιτέρω την αυτονομία τους χαρακτηρίζοντάς τα *τοπικά δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα* (Établissements publics locaux d'enseignement – EPLE). Οι διευθυντές των σχολείων αποτελούν σε ορισμένες περιπτώσεις την κύρια εκπαιδευτική αρχή και παίρνουν αποφάσεις ελεύθερα όσον αφορά την καθημερινή λειτουργία του σχολείου. Το κράτος παραμένει όμως κύριος εμπνευστής του εκπαιδευτικού σχεδιασμού, του σχολικού προγράμματος, της διοικητικής υπόστασης του σχολείου και της πρόσληψης εκπαιδευτικού και διοικητικού προσωπικού (Maes, Ver Eecke & Zaman 1999: 172-173).

Το θεσμικό όργανο της αξιολόγησης, όσον αφορά στις παιδαγωγικές μεθόδους των διδασκόντων και στη γνώμη τους για τη διδασκαλία του αντικείμενου τους (*αυτοαξιολόγηση*), είναι η *Διεύθυνση Αξιολόγησης και Προγραμματισμού* (Direction de l'Evaluation et de la Prospective – DEP) του Υπουργείου Παιδείας. Η ίδια διεύθυνση είναι αρμόδια για την δημοσιοποίηση δεικτών απόδοσης, ξεχωριστών για κάθε σχολείο, ενώ η *Γενική Επιθεώρηση Εθνικής Παιδείας* (General Inspectorate of National Education) και η *Γενική Επιθεώρηση Διοίκησης Εθνικής Παιδείας* (Inspection Générale de l'Administration) είναι αρμόδιες για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και των εκπαιδευτικών μέσων που διατίθενται στις σχολικές μονάδες, όπως και για την συστηματική ενημέρωση του υπουργού σχετικά με τη γενικότερη κατάσταση αυτών.

3. Γερμανία. Η Γερμανία διαθέτει ένα κατά βάση συγκεντρωτικό εκπαι-

δευτικό σύστημα, που, λόγω του διαμελισμού της χώρας σε ομόσπονδα κρατίδια και της συνταγματικά κατοχυρωμένης πολιτιστικής τους αυτονομίας, παρουσιάζει επιμέρους αποκεντρωτικές διαστάσεις. Δίνονται στα κρατίδια αρμοδιότητες στη νομοθεσία, οργάνωση και διοίκηση της εκπαίδευσης, με μόνη δέσμευση να ακολουθείται ενιαία γραμμή σε βασικά θέματα και να εξασφαλίζεται έτσι η ισοτιμία εκπαιδευτικών τίτλων μεταξύ τους (Παλαιοκρασάς, Δημητρόπουλος, Κωστάκη & Βρετάκου 1997: 89· Maes, Ver Eecke & Zaman 1999: 224).

Ευρισκόμενες σε πειραματικό στάδιο, κάποιες μορφές εσωτερικής αξιολόγησης των σχολείων αρχίζουν να εφαρμόζονται την τελευταία δεκαετία, αποσκοπώντας κυρίως στην αποτίμηση των σχολικών προγραμμάτων, του εκπαιδευτικού προφίλ της σχολικής μονάδας και της συνολικότερης απόδοσης του σχολείου, του εκπαιδευτικού και του μαθητή σε σχέση με έναν αριθμό ποιοτικών εκπαιδευτικών δεικτών (Solomon 1997: 101).

Η αξιολόγηση παίρνει τη μορφή λεπτομερούς γραπτής αναφοράς που περιλαμβάνει εκτιμήσεις περί του γνωστικού εύρους, της εκπαιδευτικής απόδοσης, της επαγγελματικής συμπεριφοράς και της συνολικότερης συνεισφοράς του καθηγητή προς το σχολείο και την κοινωνία. Συνήθως αποφέρει θετικά αποτελέσματα στην καριέρα του εκπαιδευτικού, όπως μισθολογική αύξηση και υποψηφιότητα για διοικητικές θέσεις. Σε περιπτώσεις όπου παρατηρείται συστηματικά κακή απόδοση του διδάσκοντα, προβλέπεται αλλαγή σχολείου.

4. Ελλάδα. Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου στο κατεξοχήν συγκεντρωτικό εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδας γίνονταν, μέχρι το 1981, από *Επιθεωρητές* με διάφορους τίτλους και διάφορες κατά καιρούς αρμοδιότητες. Ο ρόλος τους όμως δέχτηκε δομική κριτική, καθώς θεωρήθηκε ότι περιοριζόνταν μόνο σε διοικητικές-πειθαρχικές αρμοδιότητες, ασκώντας ασφυκτικό έλεγχο στην επαγγελματική εξέλιξη των εκπαιδευτικών και παρουσιάζοντας ενδογενή φαινόμενα πελατειακών σχέσεων, κομματικού ελέγχου και υποταγής στην κεντρική εξουσία.

Με το Νόμο 1304/82 εισάγεται ο θεσμός του *Σχολικού Συμβούλου* προς αντικατάσταση του επιθεωρητή, και με το Π.Δ. 320/93 επιχειρείται η πάγια θεσμοθέτηση της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών, που όμως αναλήφθηκε τον ίδιο χρόνο με απόφαση του Υπουργείου. Για μια ακόμα φορά το εγχείρημα ναυάγησε, καθώς αμφισβητήθηκε ο ρόλος που θα έπαιζαν οι σχολικοί σύμβουλοι στην αξιολόγηση. Πέραν του ότι τέτοιος ρόλος δεν μπόρεσε να απαλλαχτεί από την κομματική-καβερνητική ομπρέλα,

που φόβιζε τους εκπαιδευτικούς και γγάντωνε την αντίθεσή τους στο θεσμό, εντοπίζοντας προβλήματα σε σχέση κυρίως με την ελλιπή κατάρτιση των αξιολογητών, τις αμφίβολες αξιολογητικές μεθόδους τους και τον μικρό αριθμό των σχολικών συμβούλων, που φαινόταν ανεπαρκής να ανταποκριθεί στο βάρος μιας ουσιαστικής αξιολόγησης (Δούκας 1997: 275).

Σε γενικές γραμμές, στο συγκεντρωτικό ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα η κεντρική εξουσία καθορίζει το πλαίσιο διοικητικής λειτουργίας των σχολείων, καταρτίζει το περιεχόμενο των σχολικών προγραμμάτων, ελέγχει τη διενέργεια αξιολογήσεων, ρυθμίζει κεντρικά τις προσλήψεις και προαγωγές εκπαιδευτικού προσωπικού και ελέγχει κομματικά τα ηγετικά κλίμακα των εμπλεκόμενων με την παιδεία φορέων (π.χ. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, και Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας), πλήττοντας έτσι την αξιοπιστία τους (Chrysos 2000, Σαΐτη 2000: 73). Δεν προβλέπεται συστηματική δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων των αξιολογήσεων, καθώς αυτά θεωρούνται υπηρεσιακό υλικό και απάνια βλέπουν το φως της δημοσιότητας.

Αποσκοπώντας στην ποιοτική αναβάθμιση των συντελεστών της εκπαιδευτικής διαδικασίας, επιχειρείται στις μέρες μας η εισαγωγή ενός νέου αξιολογητικού συστήματος. Στην εισηγητική έκθεση του Νόμου 2986/02 τονίζεται ότι θα ακολουθηθούν αποκεντρωτικές τάσεις των υπηρεσιών της προτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με γνώμονα την αναγνώριση του μαθητή ως καταλύτη στη διαμόρφωση της εκπαιδευτικής πραγματικότητας και την κατανόηση των ειδικών συνθηκών που χαρακτηρίζουν τις επιμέρους σχολικές μονάδες. Οι αποκεντρωτικές τάσεις, σύμφωνα με το νέο νόμο, θα πάρουν σάρκα και οστά με τη θεσμοθέτηση του *Περιφερειακού Διευθυντή Εκπαίδευσης* και των *Περιφερειακών Υπηρεσιακών Συμβουλίων*.

Ηγετικοί φορείς σχεδιασμού των αξιολογήσεων ορίζονται το *Παιδαγωγικό Ινστιτούτο* και το *Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας*. Το Π.Ι. επιφορτίζεται με την κατεξοχήν αξιολόγηση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, ενώ το Κ.Ε.Ε. θα επεξεργάζεται εκθέσεις από σχολικές αξιολογήσεις, θα αναπτύσσει και θα εφαρμόζει πρότυπους δείκτες και κριτήρια για την παρακολούθηση του εκπαιδευτικού έργου, τόσο σε επίπεδο σχολικής μονάδας και περιφέρειας όσο και σε εθνικό επίπεδο, και θα συντάσσει ετήσιες εκθέσεις όπου θα παρουσιάζει τα ευρήματα των ερευνών του.

5. Ισλανδία. Το εκπαιδευτικό σύστημα της Ισλανδίας είναι ιδιαίτερος αποκεντρωτικό. Η ευθύνη λειτουργίας και διεκπεραίωσης εσωτερικών δραστηριοτήτων των σχολείων ανήκει στις τοπικές αρχές (δήμους). Το κράτος

διατηρεί έναν αμυδρό επιθεωρητικό ρόλο, ασκώντας τις αρμοδιότητές του, ως επί το πλείστον, στην κατάρτιση σχολικών προγραμμάτων (*curricula*), την οργάνωση εθνικών εξετάσεων, και την υλικο-τεχνική και οικονομική υποστήριξη (Kjartansdottir, 2000-2001).

Υπάρχει η εξωτερική αξιολόγηση και η αυτοαξιολόγηση των σχολείων. Η εξωτερική αξιολόγηση αφορά στις σχολικές δραστηριότητες, την διοικητική λειτουργία του σχολείου, το βαθμό συνεργατικότητας του με άλλα σχολεία, καθώς και στην αλληλεπίδρασή του με την κοινωνία που το περιβάλλει. Οι αξιολογητές είναι στελέχη με μεγάλη γνώση και πείρα σε διάφορους εκπαιδευτικούς τομείς (π.χ. πρώην εκπαιδευτικοί ή διευθυντές σχολείων).

Οι σχολικές μονάδες, από την άλλη, είναι νομικά και πολιτικά πρωτοδοτημένες να διαμορφώνουν μηχανισμούς αξιολόγησης τους σύμφωνα με τα δικά τους κριτήρια και υπό το πρίσμα των ιδιαίτερων συνθηκών τους. Σε αυτού του είδους την αξιολόγηση λαμβάνουν μέρος όλοι οι φορείς του σχολείου (μαθητές, γονείς, εκπαιδευτικοί, διοικητικό προσωπικό) υπό την αιγίδα του διευθυντή, ενώ συχνά συστήνεται εξωσχολική ομάδα εμπειρογνομόνων (*Quality Group*), που αναλαμβάνει την κατάρτιση γενικού πλάνου διεξαγωγής της αυτοαξιολόγησης και καθοδήγησης (*guidance*) των εμπλεκομένων σε αυτή φορέων.

Τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων δημοσιοποιούνται στο Κοινοβούλιο και το κοινό. Ο βαθμός συμμετοχής μαθητών και γονέων στην αξιολογητική διαδικασία κρίνεται, όπως προαναφέρθηκε, μεγάλος χωρίς όμως να είναι καταλυτικός στην λήψη αποφάσεων εκπαιδευτικής πολιτικής, η οποία παραμένει αρμοδιότητα των τοπικών αρχών.

6. Ολλανδία. Το εκπαιδευτικό σύστημα της Ολλανδίας είναι κατά κάποιον τρόπο ημι-αποκεντρωτικό. Οι σχολικές μονάδες υπάγονται στη νομοθετική δύναμη του κράτους, σε τοπικό επίπεδο όμως διοικούνται από *Σχολικά Συμβούλια* (*School Boards*) και διατηρούν σημαντικό βαθμό αυτονομίας όσον αφορά στην επιλογή-πρόσληψη εκπαιδευτικού προσωπικού, στην διαχείριση οικονομικών πόρων και στη σχεδίαση σχολικών προγραμμάτων (Maes, Ver Eecke & Zaman 1999: 285· Van der Ree, 2000-2001).

Πρόσφατη έρευνα με θέμα την αξιολόγηση του εθνικού συστήματος εκπαίδευσης έδειξε ότι οι Ολλανδοί ανταποκρίνονται θετικά στην εσωτερική αξιολόγηση και ότι βλέπουν μέσω αυτής να προάγεται η συνεργατικότητα των σχολικών φορέων, να εμπλουτίζονται οι πληροφορίες σχετικά με το εκπαιδευτικό προφίλ, να βελτιώνεται η ποιότητα της διδασκαλίας, και κυρίως να απομυθο-

ποιείται ο δήθεν τιμωρητικός ρόλος της αξιολόγησης (Hendriks, 1998).

Σε επίπεδο σχολείου, ο εκπαιδευτικός αξιολογείται από το Σχολικό Συμβούλιο και το διευθυντή του σχολείου. Σε εθνικό επίπεδο, εφαρμόζεται η αρχή της *Πλήρους Επιθεώρησης* (Full Inspection), και η αξιολόγηση διενεργείται από την *Επιθεώρηση Εκπαίδευσης* (Inspectorate for Education), εκπρόσωποι της οποίας αποτιμούν την ποιότητα της εκπαίδευσης επισκεπτόμενοι σχολεία, μιλώντας με εκπαιδευτικούς - διευθυντή σχολείου - γονείς-μαθητές, παρακολουθώντας διδασκαλία στην τάξη και αποτιμώντας τις εκπαιδευτικές μεθόδους και την συμβολή τους στην πρόοδο των μαθητικών επιδόσεων.

Οι μαθητές και οι γονείς τους διατηρούν ικανοποιητικό βαθμό εμπλοκής στα σχολικά δρώμενα με τη συμμετοχή τους σε *Αντιπροσωπευτικά Συμβούλια*. Μέσω αυτών παρέχουν συμβουλές, καταθέτουν προτάσεις πάνω σε εκπαιδευτικά θέματα και συνηγορούν στη λήψη σημαντικών εκπαιδευτικών αποφάσεων.

7. Πορτογαλία. Σαν την Ελλάδα, η Πορτογαλία διαθέτει ένα παραδοσιακά συγκεντρωτικό εκπαιδευτικό σύστημα που χαρακτηρίζεται από την *κάθετη εξάρτησή του* από την *κεντρική εξουσία* και την *ελάχιστη μικρή συμμετοχή* γονέων και μαθητών στην εκπαιδευτική πρακτική (Maes, Ver Eecke & Zaman 1999: 372-374).

Οι φορείς που εμπλέκονται στην αξιολόγηση είναι αρκετοί και επιφορτισμένοι με διαφορετικό αντικείμενο ο καθένας (Portugal 1998):

- Η Γενική Επιθεώρηση της Εκπαίδευσης (Inspectorate General for Education) αναπτύσσει συστήματα ελέγχου (audit systems) που αποσκοπούν στη βελτίωση της ποιότητας, τόσο σε επίπεδο σχολείου όσο και σε επίπεδο εκπαιδευτικού συστήματος γενιάτερα. Τα συστήματα ελέγχου επικεντρώνονται κυρίως:
 - στον παιδαγωγικό σχεδιασμό,
 - στην οργάνωση του σχολείου, και
 - στον κύκλο σπουδών (curriculum).

Στη συνέχεια γράφονται κρατικές αναφορές, που συζητούνται δημόσια και εστιάζονται κυρίως:

- στη διοίκηση και το κλίμα του σχολείου,
- στις διαδικασίες μάθησης, και
- στις εφαρμόζομενες διδασκαλικές-παιδαγωγικές μεθόδους.

Η σύλλογή πληροφοριών γίνεται μέσω της παρατήρησης μαθήματος στην

τάξη και μέσα από τη διατύπωση της γνώμης των μαθητών για τα εν λόγω θέματα.

- Το Τμήμα Αξιολόγησης και Σχεδιασμού (Department for Evaluation, Prospecting, and Planning) αναλαμβάνει την επεξεργασία στατιστικών δεδομένων σχετικών με πληθώρα εκπαιδευτικών δευτέρων και την ποιοτική αποτίμηση των εκπαιδευτικών πολιτικών.
- Το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικών Καινοτομιών (Institute for Educational Innovation) αξιολογεί την απόδοση του εκπαιδευτικού συστήματος και της επίδοσης των σχολικών μονάδων.
- Το Τμήμα Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης (Education Assessment Bureau) ρυθμίζει και αξιολογεί το σύστημα Εθνικών Εξετάσεων για τελειόφοιτους της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και τη μαθητική επίδοση σε αυτές. Μέσα από την αξιολόγηση των μαθητικών επιδόσεων προκύπτουν στοιχεία για την αποτελεσματικότητα του σχολείου και των διδασκαλικών μεθόδων.

Συμπερασματικά, δεν καθορίζονται επακριβώς η λειτουργία και οι σκοποί μιας συστηματικής αποτίμησης της σχολικής ποιότητας (Solomon 1997: 121). Σαφώς όμως αναγνωρίζεται η σπουδαιότητά της ως γενεσιουργού πηγής στοχασμών και μέτρων για τη βελτιστοποίηση του περιεχομένου της εκπαιδευτικής πρακτικής.

8. Σουηδία. Στη Σουηδία επιδιώκεται η απόλυτη αποκέντρωση της εκπαιδευτικής λειτουργίας και η διοίκηση των σχολείων μέσω στόχων και αποτελεσμάτων (*management by objectives*). Το βάρος της εξουσίας της διοίκησης της σχολικής μονάδας πέφτει στις τοπικές αρχές (δήμοι). Έτσι, παρά το ότι η κυβέρνηση καθορίζει το πολιτικό-νομικό πλαίσιο μέσα στο οποίο λειτουργούν τα σχολεία, οι τοπικές αρχές είναι αυτές που, με γνώμονα τις τοπικές συνθήκες και ανάγκες, οργανώνουν σχολικά προγράμματα και αξιολογήσεις, θεσπίζουν στόχους (*action plans*) και προωθούν τα κατάλληλα μέσα για την επίτευξη των στόχων αυτών.

Στα πλαίσια του Συστήματος Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης, η εξωτερική αξιολόγηση διενεργείται από την Εθνική Υπηρεσία Εκπαίδευσης (National Agency for Education) σε συνεργασία με τους δήμους. Η Ε.Υ.Ε έχει τον διττό ρόλο της προστασίας βασικών δικαιωμάτων των πολιτών (δικαίωμα στην εκπαίδευση, ισότητα εκπαιδευτικών ευκαιριών, καταπολέμηση βίαιης συμπεριφοράς στα σχολεία κ.λπ.) και της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού συστήματος με σκοπό τον εντοπισμό μελάνων σημείων και την αποτελεσματική θεραπεία τους.

Η Ε.Υ.Ε. συστήνεται, επίσης, *Συμβούλιο Ποιότητας Αξιολόγησης* (Quality Assessment Board), αποτελούμενο από ειδικούς επιθεωρητές με επιστημονική εμπειρία σε θέματα εκπαίδευσης, και με τη συγκεκριμένη αρμοδιότητα της συλλογής πληροφοριών για να διαφρατίζονται όσο το δυνατόν καλύτερα, διεξοδικότερα και αντικειμενικότερα οι διάφορες όψεις του εκπαιδευτικού συστήματος. Τέλος, οι δήμοι ευθύνονται για την σύνταξη λεπτομερών αναφορών σχετικών με τον βαθμό επίτευξης των προγραμματισμένων στόχων από τα σχολεία. Περιλαμβάνονται, ακόμα, προτάσεις για μελλοντική βελτίωση (Swedish Eurydice Unit, 2000-2001· Παλαιοκρασάς, Δημητρώπουλος, Κωστάκη & Βρετάνικου, 1997: 153-177).

Ο σημαντικός βαθμός συμμετοχής των γονέων περιλαμβάνει το δικαίωμα επιλογής σχολείου για τα παιδιά τους και την ουσιαστική συμμετοχή τους (ακόμα και στο επίπεδο λήψης αποφάσεων) σε αντιπροσωπευτικά συμβούλια σε εθνικό και τοπικό επίπεδο. Αντιπροσωπευτική μελέτη δείχνει ακόμα πως τέτοια εμπλοκή γονέων και μαθητών στις διαδικασίες της αξιολόγησης συντελεί στην καλύτερη επόπτευση του εκπαιδευτικού συστήματος (Granstrom & Lander, 1998).

9. Φινλανδία. Στην Φινλανδία ο κρατικός έλεγχος των σχολείων είναι περιορισμένος. Η τοπική αυτοδιοίκηση (δήμοι) αναλαμβάνει αποκλειστικά την ευθύνη για την διοικητική λειτουργία, τη σχολική οργάνωση, τον εκπαιδευτικό σχεδιασμό και τη διενέργεια αξιολογήσεων, με όποια κριτήρια και τρόπο θεωρεί κατάλληλότερο (Yrjölä, 2000-2001).

Υπάρχει εθνική-εξωτερική αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος που διέπεται από τις γενικές οδηγίες του Υπουργείου Παιδείας και διενεργείται με τη βοήθεια του *Συμβουλίου για την Εκπαίδευση* (National Board of Education). Οι αξιολογήσεις του εν λόγω συμβουλίου συνοστούν ερμηνευτικές αναλύσεις του εκπαιδευτικού συστήματος (δυνατά-αδύνατα σημεία) και του βαθμού επίτευξης παιδαγωγικών στόχων. Το φινλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στη διερεύνηση των μειονεκτημάτων και πλεονεκτημάτων του και οργανώνεται πάνω στην πελατοκεντρική (όπου πελάτες θεωρούνται οι χρήστες της εκπαίδευσης, δηλαδή οι μαθητές και οι γονείς τους) μέθοδο διοίκησης μέσω στόχων και αποτελεσμάτων (*management by results*).

Το *Συμβούλιο για την Εκπαίδευση* εποπτεύει τον τρόπο κατά τον οποίο εφαρμόζονται από τα σχολεία οι γενικές οδηγίες του Υπουργείου, και την εναρμόνισή τους με εθνικώς ορισμένα πρότυπα εκπαιδευτικής ποιότητας.

Στη συνέχεια, είναι αποκλειστική αρμοδιότητα της τοπικής αυτοδιοίκησης να θεσπίσει τον τρόπο οργάνωσης και σχεδιασμού της αξιολόγησης του σχολείου, έτσι ώστε να υποστηριχθεί με όλους τους κατάλληλους τρόπους η ανάπτυξη του (Finish National Board of Education 1998). Χαρακτηριστική είναι η σε μεγάλο βαθμό συμμετοχή των γονιών στις βαθμίδες λήψης αποφάσεων και σχεδιασμού των σχολικών προγραμμάτων.

10. Πολωνία. Στα πλαίσια της προοδευτικής αποδέσμευσης της εκπαιδευτικής λειτουργίας από τον μέχρι πρότινος εκτεταμένο κρατικό έλεγχο, η εξωτερική αξιολόγηση διενεργείται κάθε πέντε περίπου χρόνια από τα *Περιφερειακά Γραφεία Εκπαίδευσης* (Regional Educational Superintendent Offices). Οι εκπρόσωποι αυτών των γραφείων είναι εκπαιδευτικοί με μεταπτυχιακή ειδίκευση σε επιμέρους εκπαιδευτικούς τομείς. Προσλαμβάνονται από την τοπική αυτοδιοίκηση ως υπεύθυνοι για το σχεδιασμό της αξιολόγησης στην περιοχή. Στις αρμοδιότητές τους συμπεριλαμβάνεται η αποτίμηση της ποιότητας της διδασκαλίας, η σύνταξη γραπτών αναφορών και η κατάθεση προτάσεων για μελλοντική βελτίωση του εκπαιδευτικού συστήματος. Σε συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση και τους διευθυντές των σχολείων συντελούν στο σχεδιασμό εκπαιδευτικών πολιτικών στα πλαίσια των γενικών κυβερνητικών πλάνων. Σε επίπεδο σχολείου, η αξιολόγηση διενεργείται κάθε χρόνο περίπου με την ευθύνη του διευθυντή και υπό το φως κριτηρίων που ορίζονται από τον υπουργό. Τα συνήθη εργαλεία που επιστρατεύονται είναι η παρατήρηση στην τάξη και οι προσωπικές συνεντεύξεις με τους αξιολογούμενους (Gorowska-Fells, 2000-2001).

Η αξιολόγηση στοχεύει στην αναβάθμιση της ποιότητας των δραστηριοτήτων του σχολείου, στη συστηματική βελτίωση των μαθητικών επιδόσεων, στην ενθάρρυνση της αρχής της απολογισμικότητας της δουλειάς του εκπαιδευτικού και του σχολικού διευθυντή, στην αποτίμηση της ποιότητας της διδασκαλίας και των παιδαγωγικών μεθόδων, στην προαγωγή του ρόλου μαθητών-γονέων, στη συμμετοχή τους στην εκπαιδευτική πράξη, και τέλος στην σταδιακή αυτονομία της σχολικής μονάδας στο βαθμό που αυτή θα μπορεί να εντοπίζει μόνη της τα προβλήματά της και να προωθεί τις απαραίτητες σε αυτά λύσεις.

11. Τσεχία. Στο ολόένα αποκεντρωτικό εκπαιδευτικό σύστημα της Τσεχίας, η εξωτερική αξιολόγηση αποτελεί αρχικά ευθύνη της *Επιθεώρησης Σχολείων* (Czech School Inspectorate). Η Επιθεώρηση λειτουργεί υπό καθε-

στώς ανεξάρτητης αρχής με εντολοδόχο το Υπουργείο Παιδείας, Νεότητας και Αθλητισμού και ασχολείται με την αποτίμηση της εκπαιδευτικής απόδοσης και της διοικητικής λειτουργίας των σχολικών μονάδων. Πιο συγκεκριμένα ελέγχει:

- τα αποτελέσματα εκπαιδευτικών διαδικασιών σε σχέση με την εφαρμογή των σχολικών προγραμμάτων,
- την αποτελεσματική απορρόφηση-χρήση οικονομικών και εκπαιδευτικών μέσων από τα σχολεία,
- την εναρμόνιση των σχολικών δραστηριοτήτων με τις κυβερνητικές οδηγίες,
- την αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού και διοικητικού προσωπικού και των εφαρμοζόμενων παιδαγωγικών μεθόδων,
- την οργάνωση και το ρεαλισμό των στόχων που θέτει και των εκπαιδευτικών πολιτικών που εφαρμόζει το σχολείο.

Συνδρομητικό ρόλο στην αξιολόγηση, κυρίως όσον αφορά τον έλεγχο της χρήσης κρατικών κονδυλίων και στην οικονομική κατάσταση των σχολείων, παίζει το *Τμήμα Ελέγχου* (Sectoral Control Department), που αποτελεί εσωτερική υπηρεσία του Υπουργείου (Brozova, 2000-2001).

Όσον αφορά την εσωτερική αξιολόγηση, δεν υπάρχει συγκεκριμένο νομοθετικό πλαίσιο που να καθορίζει τον τρόπο διεξαγωγής και τα κριτήριά της. Την ελευθερία οργάνωσης της αξιολόγησης έχει, προς τούτο, ο διευθυντής του σχολείου, που είναι ταυτόχρονα και ο φορέας διενέργειας της αξιολόγησης. Οι ευθύνες του είναι να ελέγχει:

- την τήρηση χρονοδιαγραμμάτων και σχολικών προγραμμάτων,
- την εξασφάλιση παιδαγωγικής ποιότητας μέσω της αξιολόγησης της απόδοσης των εκπαιδευτικών,
- την ικανοποιητική απορρόφηση των παρεχόμενων από το κράτος οικονομικών μέσων.

Τα εργαλεία της αξιολόγησης περιλαμβάνουν την παρατήρηση του εκπαιδευτικού κατά τη διδασκαλία, προσωπικές συνεντεύξεις και επιθεώρηση της προόδου των μαθητών. Τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων συντάσσονται υπό μορφή ετήσιων εκθέσεων και δημοσιοποιούνται προς το Υπουργείο, τα σχολικά συμβούλια, την τοπική αυτοδιοίκηση και το ευρύτερο κοινό.

III. Ποιοτικές Διαστάσεις της Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης

Οι ευρωπαϊκές χώρες έχουν, ή είναι στη διαδικασία να εισαγάγουν, ποικίλα συστήματα εκπαιδευτικής αξιολόγησης που αναβαθμίζουν όλες τις διαστάσεις της εκπαιδευτικής πράξης. Οι βασικές τάσεις (βλέπε πίνακα 1 που

παρατίθεται στο τέλος) που διέπουν αυτά τα συστήματα στο σύνολό τους έχουν να κάνουν κυρίως με:

(α) *Έντονες αποκεντρωτικές τάσεις.* Δίνεται ολοένα μεγαλύτερη αυτονομία στα σχολεία σε διοικητικό-οργανωτικό και παιδαγωγικό-εκπαιδευτικό επίπεδο. Η αποκέντρωση έρχεται σαν επακόλουθο της αναγνώρισης του ευεργετικού ρόλου, πρώτα-πρώτα, της αυτόνομης εσωτερικής αξιολόγησης των σχολείων, που ενισχύει την αυτογνωσία τους σε θέματα ποιότητας εκπαίδευσης, εκσυγχρονισμού παιδαγωγικών μεθόδων, αναβάθμισης σχολικών δραστηριοτήτων, ανάδειξης ελλείψεων και κατάρτισης κατάλληλων πλάνων δράσης για την αντιμετώπισή τους. Έρχεται επίσης σαν επακόλουθο της αναγνώρισης ότι η αυτοδιοίκηση των σχολείων συνδέεται με την κατανόηση ειδικών συνθηκών, που σε τοπικό επίπεδο αναμφισβήτητα τα διαφοροποιεί και επιτάσσει την απαγκίστρωσή τους από τον κρατικό έλεγχο.

Η επίτευξη εκπαιδευτικών στόχων απαιτεί μορφωτικά ιδρύματα που διατηρούν την αυτονομία τους στον έλεγχο των εκροών, τη διοίκηση και τις γενικότερες διαδικασίες λειτουργίας τους (κατάρτιση εκπαιδευτικού προγράμματος και ωραρίου, πρόσληψη-αξιολόγηση καθηγητών, εντοπισμός υλικοτεχνικών και μορφωτικών αναγκών κ.λπ.). Μια τέτοια αιτονομία προϋποθέτει τον περιορισμό της συχνής νομοθετικής παρέμβασης του κράτους, την ενίσχυση της λήψης αποφάσεων σε τοπικό επίπεδο, την προώθηση της ιδέας της απολογισμικότητας του εκπαιδευτικού ιδρύματος και την ταυτόχρονη προτροπή για αυτοαξιολόγηση του με τη συμμετοχή των λοιπών εμπλεκόμενων μερών (π.χ. γονείς) (Standaert, 2000: 72-86).

(β) *Παραδοχή της προαγωγής, μέσω της αξιολόγησης, του εκπαιδευτικού* ως παιδαγωγικής και επαγγελματικής οντότητας, που χρήζει συμβουλευτικής-επιμορφωτικής στήριξης και εξελικτικών-μισθολογικών κινήτρων, ούτως ώστε να βελτιώνεται η ποιότητα της δουλειάς του και να αποκτά νόημα η απολογισμικότητα του έργου του απέναντι στους χρήστες της εκπαίδευσης.

Αξιολόγηση, επιπλέον, της επαρκούς επαγγελματικής απόδοσης του εκπαιδευτικού στην τάξη υπό το πρίσμα (Cochran-Smith, 2001):

- της παιδαγωγικής δεξιότητάς του στον εντοπισμό των μαθησιακών αναγκών των μαθητών του, και στην αποτελεσματική χρήση των διαθέσιμων υλικο-τεχνικών υποδομών,
- των διδασκαλικών του πρακτικών και της συνάρτησης αυτών με την επίδοση του μαθητή,
- της αυτογνωσίας του για την γνωστική επάρκεια σε θέματα του αντικείμενου του.

(γ) Ολοένα μεγαλύτερη *εμπλοκή των άμεσα ενδιαφερομένων μερών* (γονέων-μαθητών) στα εκπαιδευτικά δρώμενα μέσω της συστηματικής πληροφόρησής τους για το παιδαγωγικό προφίλ των σχολείων, και σε πολλές περιπτώσεις μέσω της ενεργής συμμετοχής τους στην αξιολόγηση και το σχεδιασμό προγραμματίων δράσης για την προαγωγή σημαντικών εκπαιδευτικών στόχων.

Η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών από τους μαθητές τους, ειδικότερα, προσθέτει ένα σημαντικό συστατικό στο εύρος των σχολίων σχετικά με την επαγγελματική τους απόδοση (Scriven, 1999).

Από την άλλη, πρόσφατη έρευνα έδειξε ότι οι γονείς θέλουν να γνωρίζουν πληροφορίες που αφορούν την απόδοση και το προφίλ του σχολείου. Πιο συγκεκριμένα, το ενδιαφέρον τους δείχνει να εστιάζεται στην δημοσίευση δεικτών απόδοσης (π.χ. test scores) και τα ακαδημαϊκά-επαγγελματικά προσόντα των εκπαιδευτικών που διδάσκουν στα παιδιά τους³.

(δ) Υιοθέτηση ολοένα περισσότερο *μη κρατικώς κατευθυνόμενων συστημάτων* αξιολόγησης. Η εμπλοκή του κράτους φτάνει μέχρι το σημείο παροχής ενός γενικού πλαισίου κατάρτισης εθνικών εκπαιδευτικών στόχων και η αξιολόγηση, απαγκιστρωμένη από υποψίες ότι αποτελεί κομματική προέκταση της εκάστοτε εξουσίας, διεκπεραιώνει το ρόλο της στην εξασφάλιση της εκπαιδευτικής ποιότητας πάνω σε μια συναινετική κοινωνική βάση.

IV. Επίλογος

Για να είναι γερό, το οικοδόμημα της εκπαίδευσης χρειάζεται επαρκή χρηματοδότηση και συνεχή υλικοτεχνική στήριξη. Στα πλαίσια ενός συστήματος αξιολόγησης αυτού του οικοδομήματος όμως, οι καθηγητές αναδεικνύονται ως οι ανθρώπινοι καταλύτες στην σχολική επίδοση των μαθητών τους, την ποιοτικότερη εικόνα του σχολείου και την αναβάθμιση του κύρους των παρεχόμενων εκπαιδευτικών υπηρεσιών (Psacharopoulos, 1995).

Η πρακτική της αξιολόγησης, παρ' ότι διαφορετική ως προς την οργανωτική διάρθρωση και τη λειτουργική της κουλτούρα ανάμεσα στις χώρες που εξετάστηκαν, δείχνει την τάση προς τη δημιουργική ελευθερία του σχολείου και την καλλιέργεια μισθολογικών και επιμορφωτικών κινήτρων για τους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι σε στενή συνεργασία με τους μαθητές και τους γονείς τους δύνανται να καταρτίζουν κατά τρόπο περισσότερο αυτόνομο και αποτελεσματικότερο το περιεχόμενο της παιδαγωγικής διαδικασίας, απαλύνοντας έτσι τις εκπαιδευτικές μονάδες από τον περιττά ασφυκτικό κρατικό εναγκαλισμό.

Για να είναι η αξιολόγηση ένα πετυχημένο μέτρο, όμως, θα πρέπει να πειστούν οι εκπαιδευτικοί για τη χρησιμότητά της. Να γίνει συνείδηση ότι ως αποτέλεσμα της αξιολόγησης δεν θα προκύψει τιμωρία, αλλά όφελος, κέρδος, βελτίωση για τους ίδιους και για το λειτούργημα που ασκούν.

Οι ευθύνες της κεντρικής εξουσίας περιλαμβάνουν, από την άλλη, τη διαμόρφωση ενός αμερόληπτου και ευέλικτου σχήματος που να συσπειρώνει την εμπιστοσύνη εκπαιδευτικών και λοιπών κοινωνικών φορέων με την αξιοπιστία και διαφάνειά του, καθώς και με την προοπτική του να μπορεί να φέρει τα επιθυμητά για την καλύτερευση της παιδείας αποτελέσματα.

Τηρουμένων τούτων των προϋποθέσεων, η αξιολόγηση είναι με βεβαιότητα ένα βήμα εμπρός.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. Βλέπε "Performance Management of Teachers", έκδοση του OFSTED, 2002.
2. Βλέπε "Handbook for Inspecting Secondary Schools with Guidance on Self-evaluation", έκδοση του OFSTED, 2000.
3. "Reporting Results: What the Public Wants to Know". A Companion Report to *Education Week's Quality '99*, A-plus Communications, USA.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Boyd, S. (2000-2001). "Approaches to the Evaluation of Schools which Provide Compulsory Education", Eurydice Unit for England, Wales, and Northern Ireland.
- Brozova, S. (2000-2001). "Approaches to the Evaluation of Schools which Provide Compulsory Education", Czech Eurydice Unit.
- Chrysos, M., D. (2000), "Government Policy on Teacher Evaluation in Greece: Revolutionary Change or Repetition of the Past?", *Education Policy Analysis*, Vol. 8, No. 28.
- Cochran-Smith, M. (2001). "Constructing Outcomes in Teacher Education: Policy, Practice and Pitfalls", *Education Policy Analysis*, Vol. 9, No. 11.
- Δούζας, Χ. (1997). *Εκπαιδευτική Πολιτική και Εξουσία*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- European Eurydice Unit (1995). "A Study on the Parent's Role in the Education Systems of the European Union". Paper prepared for the seminar held by the Spanish Presidency in Segovia, www.eurydice.org/documents/parents/en/foreword.htm.
- Finish National Board of Education (1998). "Pilot Project on Quality Evaluation in School Education: National Report from Finland".
- Gorowska-Fells, M., & Smoczynska, A. (2000-2001). "Approaches to the Evaluation of Schools which Provide Compulsory Education: Poland", Polish Eurydice Unit.
- Granstrom, K., & Lander, R. (1998). "The Swedish National Report for the European Pilot Project: Evaluating Quality in School Education". Directorate - General XXII, European Commission.

- Hendriks, M. (1998). "Quality Evaluation in School Education, the Netherlands: National Report". University of Twente, Centre for Applied Research on Education.
- Kjartansdóttir, A. (2000-2001). "Approaches to the Evaluation of Schools which Provide Compulsory Education: Iceland". Icelandic Eurydice Unit.
- Maes, B., Ver Eecke, F., & Zaman, M. (1999). "Inspectorates of Education in Europe: A Descriptive Study", *The Standing International Conference of Central and General Inspectorates of Education - SICI*.
- Office for Standards in Education - OFSTED (2002). "Performance Management of Teachers", UK.
- Office for Standards in Education - OFSTED (2000). "Handbook for Inspecting Secondary Schools with Guidance on Self-evaluation", UK.
- Παλασσοφράκς, Σ., Δημητρώπουλος, Σ., Κουτσάκη, Α., & Βρετάνου, Β. (1997). *Αξιολόγηση της Εκπαίδευσης: Ευρωπαϊκές Τάσεις και Προταση για ένα Ηλιόλουστο Ελληνικό Πολίτευμα*. Αθήνα: Ίων.
- Portugal (1998). "European Pilot Project on Quality Evaluation in School Education: National Report".
- Psacharopoulos, G. (1995). "Tracking the Performance of Education Programs: Evaluation Indicators", *New Directions for Program Evaluation*, 67, 93-104.
- Σαάτη, Α. (2000). *Εκπαίδευση και Οικονομική Ανάπτυξη*. Αθήνα: Ίνστυτιουτο - Γ. Δαφδανός.
- Scriven, M. (1999). "Student Ratings Offer Useful Input to Teacher Evaluations", *Practical Assessment, Research and Evaluation*.
- Solomon, J. (Ed.) (1997). "Trends in the Evaluation of Education Systems: School (self-) Evaluation and Decentralisation", *European Workshop held in Athens, December*.
- Standaert, R. (2000). "Inspectorates of Education in Europe: A Critical Analysis", *The Standing International Conference of Central and General Inspectorates of Education - SICI*.
- Swedish Eurydice Unit (2000-2001). "Approaches to the Evaluation of Schools which Provide Compulsory Education: Sweden".
- Van der Ree, R. (2000-2001). "Approaches to the Evaluation of Schools which Provide Compulsory Education: the Netherlands", The Netherlands Eurydice Unit.
- Yrjölä, P. (2000-2001). "Approaches to the Evaluation of Schools which Provide Compulsory Education: Finland", National Board of Education.

Abstract

The article gives an overview of secondary education evaluation systems in eleven European countries along several dimensions, such as the existence or not of evaluation in the first place, the criteria used for evaluating an education system, who evaluates, and the consequences of the evaluation.

It is found that systems vary widely in their approach to evaluation, ranging from practically non-evaluation (Greece) to England's and the Netherlands' highly decentralized system. In spite of the diversity, the general trend over the years has been towards passing the evaluation from the hands of central government to local authorities, and ultimately to the parents. Also, the evaluation results are being used to determine teachers' salaries.

Γιώργος Ψαχαρόπουλος
Βουλευτής Επικρατείας
e-mail: gpsach@otenet.gr

Πίνακας 1

Ευρωπαϊκά Συστήματα Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης

ΧΩΡΑ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΑΙΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΣΥΝΔΕΤΟΧΗ ΓΟΝΕΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ	ΣΥΝΕΡΓΕΙΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
ΑΥΤΑΛΙΑ	Αποκεντρωτικό Τοπικές εκπαιδευτικές περιφέρειες αυτοδιοίκηση σχολείων	Εθνικό Σύστημα Αξιολόγησης	Office for Standards in Education (OFSTED) Local Education Authorities (LEA's) Διαρθρωτής Σχολείου	- μαθητική πρόοδος - σχολικά προγράμματα - διοικητική λειτουργία σχολείου - επιστημονική κατάρτιση - παιδαγωγικές μέθοδοι και στόχοι εκπαιδευτικού	- δεικτές εκπαιδευτικής επίδοσης σχολείων - αυτοτελόμενα αξιολογήσεων	- οι γονείς επάγονται το σχολείο των παιδιών τους - συμμετοχή σε ανταφορσωνευτικά συμβόλεια	- επιμόρφωση και συμβολολευτική οτήμη προς τον εκπαιδευτικό - επαγγελματική και μολογική εξέλιξη
ΓΑΛΛΙΑ	Αποκεντρωτικές τάσεις Κίτοια αποδίνονται σχολείων στη ρύθμιση παιδαγωγικών θεμάτων και εργαλείων αυτο-αξιολόγησης	Στα πλαίσια γενικής επιθεώρησης των δημοσίων υπαλλήλων.	- Διαίθηση Αξιολόγησης- Προγράμματος - 1 ενική Επιθεώρηση Εθνικής Παιδείας - Γενική Επιθεώρηση Διοίκησης Εθνικής Παιδείας	- παιδαγωγικές μέθοδοι εκπαιδευτικών - αυτογνωσία γνωστικής τους επάρκειας - διάθεση εκπαιδευτικών μέσων στα σχολεία	- ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και δεικτές επίδοσης σχολείων - προτάσεις για βελτίωση «μελών» σημείων του συστήματος	- συμβολολευτικός ρόλος των γονέων - συμμετοχή σε ανταφορσωνευτικά συμβόλεια	- μολογική εξέλιξη εκπαιδευτικών
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	Αποκεντρωτικό Αυτονομία ορισμένων κρατίδων στην οργάνωση, διοίκηση, και νομοθετική ρύθμιση της εκπαίδευσης	Στα πλαίσια τακτική έλγχοι που ορίζεται από τον δημοσιο-υπαλλήλικό κώδικα	Δεν υπάρχει ξεχωριστός φορέας.	- γνωστικό εύρος εκπαιδευτικού - συνεισφορά σέναντι στο σχολείο και την κοινωνία - μαθητική επίδοση - σχολικά προγράμματα - εκπαιδευτικό profile σχολείου	Λεπτομερείς γραπτές αναφορές	- συμμετοχή σε ανταφορσωνευτικά συμβόλεια - συμμετοχή στη λήψη σχετικών με την εκπαίδευση αποφάσεων	- υπονηφότητα για διοικητικές θέσεις - μολογική ανέλιξη - άλλων σχολείων

ΧΩΡΑ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΓΟΝΕΩΝ - ΜΑΘΗΤΩΝ	ΣΥΝΕΠΕΙΔΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
ΕΛΛΑΔΑ (μέχρι το Νόμο 2986/02)	Πολύ συγκεκριμένο. Έλεγχος της διοικητικής λειτουργίας σχολικών από την κεντρική εξουσία	Αποτυχημένες προσπάθειες καθορισμού ενός νομοθετικού πλαισίου	- Επιθεωρητές - Σχολικοί Σύμβουλοι	Αναπαράξι καθαρών κριτηρίων στα οποία να βασίζεται η αξιολόγηση	Όχι	- Συμβούλια Γονέων και Κηδεμόνων, συμβουλευτικού χαρακτήρα	Άσφαλς
ΕΛΛΑΔΑ (Συμφωνία με το Νόμο 2986/02)	Αποκεντρωμένες διοικήσεις, Καπονο- ούντα οι ιασηφόρτες των σχολικών μονάδων	Εισπράται με το Νομοσέδιο του 2002. Ανεφάρμοστο κατά τη συγγραφή του παρόντος	- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο - Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας - Παιδαγωγικό Διευθυντή Εκ/σης - Περιφερειακά Υπηρεσιακά Συμβούλια	- παιδαγωγική αυτογνωσία - επαγγελματικές ανάγκες - εκπαιδευτικού - συνέπεια, ικανότητα - συμπεριφορά - ποιότητα - παραχόμενης μάθησης	Δεν προβλέπεται	- Συμβούλια Γονέων και Κηδεμόνων, συμβουλευτικού χαρακτήρα	- επιμόρφωση εκπαιδευτικού - πρόσβαση σε θέσεις στελεχών εκπαιδευσης - μονιμοποίηση (σε περίπτωση προσαρμογής/με- νων)
ΙΣΠΑΝΙΑ	Αποκεντρωτικό. Εκπαιδευτικές δραστηριότητες στην τοπική αυτοδιοίκηση. Επιθεωρητικός ρόλος του Κράτους	Στα πλαίσια νομοθετικών ρυθμίσεων του 1986	- Τμήμα Αξιολόγησης και Επιθεώρησης του Υπουργείου Παιδείας - Διευθυντής σχολείου	- διοικητική λειτουργία σχολείου - αλληλεπίδραση σχολείου με την κοινωνία - σχολική εκπαιδευτική πολιτική και στόχοι	Προς το Κοινωνικό και το κοινό	- συμμετοχή στις διαδικασίες της εσωτερικής αξιολόγησης	Άσφαλς

ΧΩΡΑ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΔΗΜΟΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΓΟΝΕΩΝ - ΜΑΘΗΤΩΝ	ΣΥΝΔΕΙΞΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	Αποκεντρωτικό. Ανονομιτα τοπικής αυτοδιοίκησης σε θέματα εκπαιδευτικού προσωπικού και σχολικών προγραμμάτων	Σύστημα «Διάρθρωση Εκπαιδευτικής Ένωσης»	- Ειδική Επιτροπή Εκπαίδευσης - Σχολικό Συμβούλιο - Διευθυντής σχολείου	- σχολική επίδοση - πραγματοποιήσιμη τεχνικών εκπαιδευτικών στόχων - εκπαιδευτικές μέθοδοι - εκπαιδευτικού	- Λεπτομερείς αναφορές προς τον Υπουργό, το Κοινοβούλιο, και το κοινό	- συμμετοχή σε Αναταρακαστικά Συμβούλια - συμμετοχή στη λήψη εκπαιδευτικών αποφάσεων - επίλογη σχολείου από τους γονείς	- επιλεγμένη αξιολόγηση εκπαιδευτικού
ΠΟΡΤΟ-ΓΑΛΙΑ	Πολύ οργανωμένο. Χαρακτηρίζεται από την καλή εξάρτηση του από την Κεντρική εξουσία	Observatory of School Quality Project	- Γενική Επιθεώρηση Εκπαίδευσης - Τμήμα Αξιολόγησης Σχεδιασμού - Ινστιτούτο Εκπαιδευτικών Κανονισμών - Τμήμα Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης	- παιδαγωγικός σχεδιασμός - διαδικασίες μάθησης - παιδαγωγικές μέθοδοι - σχολική οργάνωση και διοικητική λειτουργία	Δημόσιος διάλογος επί των επιπτώσεων των αξιολογήσεων	Σε εμβρυακό επίπεδο	Ασφαλείς
ΣΟΥΗΔΙΑ	Αποκεντρωτικό. Τα σχολεία λειτουργούν μέσω στόχων και αποτελεσμάτων (management by objectives)	Σύστημα Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης	- Εθνική Υπηρεσία Εκπαίδευσης - Δήμοι (τοπική αυτοδιοίκηση) - Διευθυντής σχολείου	- αναλυτικότητα διδασκόντων - παιδαγωγικές μέθοδοι - επαγγελματική κατάρτιση	Quality Reports, που κοινοποιούνται προς όλα τα κατεχόμενα	- επιλογή σχολείου από τους γονείς - ενεργή συμμετοχή στο σχεδιασμό εκπαιδευτικών πολιτικών	- επιμελέσει εκπαιδευτικού - απόδοση, ή μετάδοση σε μη εκπαιδευτική υπαρέσει